

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
& ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
& ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΟ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αθήνα 20 / 3/2020
Αριθμ. Πρωτ. Δ1γ/Γ.Π/οικ 19954

ΠΡΟΣ :

Ταχ. Δ/νοση: Αριστοτέλους 17
Ταχ. Κώδικας: 10433 Αθήνα
Πληροφορίες: Τμήματα Α',Γ'
FAX : 2132161907
Τηλέφωνο : 2132161340
Mail : tyk@moh.gov.gr

Όλες τις Περιφέρειες της χώρας
α) Υπόψη κ.κ. Περιφερειάρχων,
κ.κ. Αντιπεριφερειάρχων
β) Περιφέρειες - Γεν. Δ/νοσεις Δημόσιας
Υγείας
γ) Περιφερειακές ενότητες - Δ/νοσεις
Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας,
Τμήματα Περιβαλλοντικής Υγιεινής &
Υγειονομικού Ελέγχου, έδρες τους.

ΘΕΜΑ: «Μέτρα καθαρισμού και απολύμανσης σε χώρους και επιφάνειες κατά την εξέλιξη της πανδημίας του SARS-CoV-2»

- Σχετ.:**
- α) Ο Α.Ν.2520/1940 (ΦΕΚ 273/40 τ. Α') «περί Υγειονομικών Διατάξεων» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
  - β) Το Π.Δ. 121/2017 (ΦΕΚ 148/9-10-2017 τ.Α') «Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας».
  - γ) Το Π.Δ. 83/1989 (ΦΕΚ 36/07-02-1989 τ. Α') «Καθορισμός Επαγγελματικών δικαιωμάτων Δημόσιας Υγιεινής της ΣΕΥΠ των ΤΕΙ».
  - δ) Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ 65/τ.Α./14.03.2020) «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19.
  - ε) Η Υ.Α. Υ1β/οικ. 7723/1994 «Κυκλοφορία απολυμαντικών χώρου»

- στ) Το τεχνικό κείμενο του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC) «Οδηγίες για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό σε μη υγειονομικές εγκαταστάσεις που εκτίθενται στον ιό SARS-CoV-2». ECDC: Στοκχόλμη; 2020
- ζ) Οι οδηγίες του ΕΟΔΥ: «Οδηγίες για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό μη υγειονομικών μονάδων που έχουν εκτεθεί στον ιό SARS-CoV-2»
- η) Οι προσωρινές συστάσεις του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC) «Περιβαλλοντικός Καθαρισμός και Απολύμανση». CDC: Μάρτιος 2020

Οι κορωνοϊοί είναι μία ομάδα ιών που συνήθως προκαλούν αναπνευστικές λοιμώξεις η σοβαρότητα των οποίων ποικίλλει στον άνθρωπο και στα ζώα. Εκτιμάται ότι περίπου το ένα τρίτο των λοιμώξεων ανώτερου αναπνευστικού στον άνθρωπο μπορεί να προκαλείται από κορωνοϊούς. Ο κορωνοϊός SARS-CoV-2 είναι στέλεχος που απομονώνεται για πρώτη φορά από τον άνθρωπο.

Με βάση τα διαθέσιμα επιδημιολογικά δεδομένα, φαίνεται ότι ο κορωνοϊός SARS-CoV-2 πιθανότατα μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω σταγονιδίων που αποβάλλονται από άτομο που νοσεί, μέσω βήχα ή πταρμού ή με άμεση ή έμμεση επαφή με εκκρίσεις αναπνευστικού (δηλαδή μέσω μολυσμένων χεριών). Ο χρόνος επώασης της νόσου, υπολογίζεται σε 2-14 ημέρες με μέσο χρόνο επώασης τις 5 ημέρες.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ο ιός SARS-CoV-2 μπορεί να επιβιώνει σε επιφάνειες από λίγες ώρες έως αρκετές ημέρες και εξαρτάται από τις ποικίλες συνθήκες που επικρατούν στο περιβάλλον (θερμοκρασία και υγρασία) και τον τύπο της επιφάνειας (μέταλλο, ξύλο, χαρτί, γυαλί, πλαστικό κ.α.). Λόγω της πιθανής επιβίωσης του ιού στον περιβάλλοντα χώρο, η υπηρεσία μας κρίνει απαραίτητη την παροχή οδηγιών και κατευθύνσεων για την λήψη μέτρων εξυγίανσης (υγιεινής, καθαριότητας και απολύμανσης των επιχειρήσεων).

Σύμφωνα με διεθνή βιβλιογραφία, ο ιός φέρει λιπόφιλη εξωτερική στοιβάδα, γεγονός που καθιστά τον επαρκή και σχολαστικό καθαρισμό απαραίτητη ενέργεια πριν

την κάθε απολύμανση. Η ανωτέρω λιπόφιλη συμπεριφορά, μας οδηγεί στην αναγκαία λήψη σχολαστικών καθημερινών μέτρων καθαρισμού - απολύμανσης των επιφανειών και των αντικειμένων.

Για την επαρκέστερη παροχή διευκρινήσεων παρατίθενται οι κάτωθι ορισμοί :

- **Καθαρισμός** είναι η μηχανική απομάκρυνση οργανικών & ανόργανων ρύπων (π.χ. σκόνη) από μία επιφάνεια ή από ένα εργαλείο με αποτέλεσμα τη μείωση του μικροβιακού φορτίου. Επίσης καθαρισμός μπορεί να εφαρμοστεί σε ανθρώπινα μέλη (π.χ. χέρια, πρόσωπο, κεφαλή κ.λπ.).
- **Απολύμανση** είναι η διαδικασία με την οποία επιτυγχάνεται η αδρανοποίηση ή καταστροφή των παθογόνων μικροοργανισμών αλλά όχι των ανθεκτικών τους μορφών (π.χ. σπόροι) με χημικές ουσίες (π.χ. αλκοόλη) ή φυσικές μεθόδους (π.χ. θερμοκρασία) σε αντικείμενα, εργαλεία και επιφάνειες.

Οδηγίες σχετικά με τον καθαρισμό και την απολύμανση.

Για κάθε εγκατάσταση θα πρέπει να καταρτίζεται ένα μόνιμο πρόγραμμα διαδικασιών για τον καθαρισμό και την απολύμανση τους, ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι χώροι και σημεία επαφής (δάπεδα, τοίχοι, οροφές, πάγκοι εργασίας, ράφια, καρότσια, καλάθια, ασανσέρ, πόμολα, κουπαστές σκάλας, συσκευές τηλεφώνου, πληκτρολόγια, κλπ.) καθαρίζονται επαρκώς. Όλο το προσωπικό καθαριότητας πρέπει να γνωρίζει καλά τις ενδεδειγμένες τεχνικές καθαρισμού. **Οι διαδικασίες καθαρισμού πρέπει να λαμβάνουν χώρα πριν την απολύμανση.**

Για τη χρήση απορρυπαντικών (σαπούνια και άλλα καθαριστικά) πρέπει να χρησιμοποιείται χλιαρό νερό ενώ για τη χρήση απολυμαντικών, π.χ χλωρίνης, **κρύο νερό** για την αποφυγή της δημιουργίας ανεπιθύμητων αντιδράσεων. Μετά τον καθαρισμό με την χρήση κατάλληλου απορρυπαντικού, η επιφάνεια πρέπει να στεγνώσει για να ακολουθήσει η απολύμανση με χρήση κατάλληλου απολυμαντικού, το οποίο πρέπει να είναι εγκεκριμένο από τον ΕΟΦ (σχετ. ε), με ιοκτόνο δράση (συμπεριλαμβανομένων των κορωνοϊών) και να συνοδεύεται από τα σχετικά δελτία ασφαλείας. Η εφαρμογή του

γίνεται με την αυστηρή τήρηση των όρων και οδηγιών χρήσης τους και εξασφαλίζεται και επαρκής αερισμός του χώρου.

Οι ανθρώπινοι κορωνοϊοί αδρανοποιούνται με διαδικασία απολύμανσης επιφανειών **εντός ενός λεπτού (1')** με αντιμικροβιακούς παράγοντες όπως: Υποχλωριώδες νάτριο¹ σε συγκέντρωση 0,1%, Αιθανόλη 70% και Υπεροξείδιο του υδρογόνου 0,5%.²

Επισημαίνεται πως πρέπει να γίνει έλεγχος ώστε να μην έχει παρέλθει η ημερομηνία λήξης του προϊόντος, ενώ δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην **αποφυγή ανάμειξης καθαριστικών και απολυμαντικών**, εκτός αν οι ετικέτες υποδεικνύουν ότι ο συνδυασμός τους ενδείκνυται (π.χ. Ο συνδυασμός χλωρίνης με καθαριστικά αμμωνίας μπορεί να προκαλέσει σοβαρό τραυματισμό ή ακόμη και τον θάνατο).

Εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων απολύμανσης χώρων.

Στην περίπτωση επιβεβαιωμένου κρούσματος λοίμωξης SARS-CoV-2 στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων (εργαζόμενος ή καταναλωτής), η εξυγίανση των χώρων των επιφανειών και των αντικειμένων είναι απαραίτητη. Θα πρέπει να ενημερωθεί ο υπεύθυνος της επιχείρησης έτσι, ώστε να ληφθούν αυστηρότερα μέτρα και να υλοποιηθεί **ολοκληρωμένο πρόγραμμα καθαρισμού-απολύμανσης**, σύμφωνα με τις οδηγίες του Ε.Ο.Δ.Υ. (σχετ. ζ).

Η εφαρμογή και ο σχεδιασμός των απολυμάνσεων πρέπει να γίνεται υπό την ευθύνη ειδικού επιστήμονα, όπως προβλέπεται από τα επαγγελματικά τους δικαιώματα (π.χ. Επόπτες Δημόσιας Υγείας).

Το προσωπικό (εφαρμοστές) που εκτελεί τις συγκεκριμένες εφαρμογές πρέπει να είναι εξειδικευμένο (π.χ. απόφοιτοι της σχολής απολυμαντών ή άλλης ειδικότητας κατάλληλα εκπαιδευμένης), να διαθέτει όλα τα απαιτούμενα μέσα ατομικής προστασίας και να τηρεί

¹ Το απολυμαντικό διάλυμα προκύπτει από αραιώση 1:50 της οικιακής χλωρίνης που είναι διάλυμα υποχλωριώδους νατρίου 5%.

² Περισσότερες πληροφορίες στο «Persistence of coronaviruses on inanimate surfaces and their inactivation with biocidal agents» G. Kampf *, D. Todt , S. Pfaender E. Steinmann b, *Journal of Hospital Infection* 104 (2020)246 – 251.

σχολαστικά όλα τα προβλεπόμενα μέτρα και κανόνες υγιεινής και ασφάλειας κατά την εργασία.

Η επιλογή μεθόδου της εφαρμογής (ψεκασμός, εκνέφωση κ.λ.π.) και αντιστοίχως η χρήση του απαιτούμενου εξοπλισμού πρέπει πάντα να στοχεύει στην αποτελεσματική και με ασφαλή τρόπο καταπολέμηση του υκού φορτίου των μολυσμένων χώρων, επιφανειών και σημείων, χωρίς την περαιτέρω πρόκληση ρύπανσης καθώς και φθορών και καταστροφής άλλων υλικών και αντικειμένων.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Γεν. Γραμ. Δημόσιας Υγείας
2. Γρ. Προϊσταμένης Γεν. Δ/νσης Δημόσιας Υγείας & Ποιότητας Ζωής.
3. Δ/νση Δημόσιας Υγείας & Υγιεινής Περιβάλλοντος

**Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Δ/ΝΣΗΣ ΔΗΜ. ΥΓΕΙΑΣ**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΕΖΕΡΑΚΟΣ